FOLKTINGET

Svenska Finlands folkting
folktinget@folktinget.fi

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

LAUSUNTOPYYNTÖ HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI YLEISTUKILAIN, TYÖVOIMAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN SEKÄ YLEISISTÄ KIELITUTKINNOISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Vuoden 2027 alusta voimaan tulevan kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan lakisääteinen kotoutumiskoulutuksen järjestämistehtävä poistettaisiin vapaan sivistystyön oppilaitoksilta. Jatkossa paikalliset työllisyyspalvelut vastaisivat kotoutumiskoulutusten järjestämisestä. Folktingetin mielestä laki vaikuttaa kielteisesti mahdollisuuksiin kotoutua ruotsin kielellä jatkossa, koska suurin osa ruotsiksi kotoutuneista on kotoutunut vapaan sivistystyön puitteissa. Tämä johtuu siitä, että ruotsinkieliset työvoimakoulutukset eivät ole olleet kannattavia. Sen lisäksi, että vastuu kotoutumiskoulutuksista siirretään paikallisille työllisyyspalveluille, myös kotoutumiskoulutusten rahoitusta on leikattu tuntuvasti. Folktingetin mukaan vaarana on, että resurssien ja toimivan ruotsinkielisen kotoutumispolun puute johtaa siihen, että ruotsin kielellä tapahtuva kotoutuminen vähenee, mikä on suoranaisessa ristiriidassa hallitusohjelman tavoitteen kanssa, jonka mukaan 5–10 prosenttia maahanmuuttajista kotoutetaan ruotsin kielellä.

Folktinget haluaa myös ilmaista huolensa siitä, että ruotsinkieliset kotoutumiskoulutukset järjestetään jatkossa vain verkossa. Pelkkään verkkokoulutukseen osallistuvat maahanmuuttajat eivät saa samoja mahdollisuuksia uuden kielen, siis ruotsin, oppimiseen kuin lähiopetuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen osallistuvat suomea opiskelevat henkilöt. Myös inkluusio kärsii. Pitkällä aikavälillä tämä voi johtaa siihen, että ruotsin kotoutumiskielekseen valitsevilla maahanmuuttajilla on heikommat edellytykset saman tukitason saavuttamiseen kuin suomeksi kotoutuvilla, koska edellytykset suomen ja ruotsin kielen oppimiseen eivät ole yhdenvertaiset. Myöskään suomen tai ruotsin kielen itseopiskelu ei voi korvata kotoutumiskoulutusta.

Ehdotuksen mukaan työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi sellaisiin henkilöihin, joiden äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame. Tiettyjä poikkeuksia voidaan myös tehdä esimerkiksi, jos henkilö on työskennellyt riittävän pitkään EU-maassa. Folktinget on edelleen sitä mieltä, että ehdotus ei kohtele eri kieliryhmiä yhdenvertaisesti. Folktinget on saanut tietoonsa, että Ruotsiin ruotsin kielellä kotoutuneita henkilöitä, jotka ovat myöhemmin muuttaneet Suomeen, kotoutuu Suomeen suomen kielellä, vaikka heillä jo on jonkin verran ruotsin kielen taitoa. Folktingetin mielestä on luonnollista ja henkilön oman edun mukaista, että Ruotsiin ruotsin kielellä kotoutuneet henkilöt jatkaisivat kotoutumisprosessiaan ruotsin kielellä myös Suomessa. Viranomaiset ovat velvollisia kertomaan maahanmuuttajalle Suomen kaksikielisyydestä ja mahdollisuudesta ruotsin kielellä tapahtuvaan kotoutumiseen.

Folktinget kyseenalaistaa vahvasti sen, että hyvin suomea tai ruotsia osaava henkilö saa enemmän taloudellista tukea kuin henkilö, jonka kielitaito on heikompi. Kaikilla on erilaiset

edellytykset kielen oppimiseen ja henkilön tausta vaikuttaa oppimisprosessiin. Tutkimusten mukaan suurin osa ihmisistä ei pysty oppimaan kieltä vuodessa, mikä johtaa siihen, että ihmisten on myös työvoimakoulutuksen suorittamisen jälkeen jatkettava suomen tai ruotsin kielen opiskelua. Folktingetin mielestä lupaus täydestä tuesta ei ole oikea tapa edistää ja kannustaa kielenoppimista siitä riippumatta, onko kotoutumiskieli ruotsi vai suomi.

Folktingetin mielestä palveluun pääsemisen takuuaika on periaatteessa myönteistä kehitystä. Se, että maahanmuuttajalle tarjotaan kotoutumispalveluja kohtuullisessa ajassa, on ratkaisevaa maahanmuuttajan tulevaisuuden kannalta ja se antaa maahanmuuttajalle mahdollisuuden oppia suomea tai ruotsia ja verkostoitua kotoutumiskoulutuksen yhteydessä. Samalla ruotsinkielisten kotoutumiskoulutusten tarjonta on usein pienempi, mikä tarkoittaa sitä, että koulutuksia aloitetaan harvemmin. Kun vapaalta sivistystyöltä poistetaan kotoutumiskoulutusten järjestämistehtävä, ruotsinkielisten kotoutumiskoulutusten määrä vähenee entisestään. Maahanmuuttajalla on oikeus valita kotoutumiskielekseen ruotsi tai suomi. Folktingetin mielestä on tärkeää, että henkilöitä, jotka haluavat kotoutua ruotsin kielellä, ei kehoteta osallistumaan suomenkieliseen kotoutumiskoulutukseen vain takuuajan noudattamiseksi, vaan että henkilön lakisääteinen toive otetaan huomioon ja henkilön oikeus kotoutumiskielen valintaan turvataan.

Folktingetin mielestä mahdollisuus ruotsin ja suomen kielen keskitason YKI-tutkinnon suorittamiseen maksuttomasti on hyvä asia. Jos henkilö ei läpäise YKI-tutkintoa, kokeen uusimisen kustannukset eivät kuitenkaan saa estää häntä uusimasta koetta. On tärkeää, että YKI-tutkintotilaisuuksia järjestetään riittävän usein. Ruotsinkielisiä tutkintotilaisuuksia on ajoittain järjestetty liian harvoin.

Helsingissä 30.9.2026

Christina Gestrin
Folktingetin pääsihteeri
Svenska Finlands folkting

Stephanie Lindberg
Kieliturvasihteeri
Svenska Finlands folkting